

FörsvarsdepartementetMyndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Uppdrag till Myndigheten för civilt försvar avseende tillgänglighet inom krisberedskapen och det civila försvaret för personer med funktionsnedsättning

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för civilt försvar (MCF) i uppdrag att skapa förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning inkluderas i arbetet med krisberedskap och civilt försvar genom att analysera vad tillgänglighet innebär i befolkningsskyddets kontext, ta fram underlag som ska kunna användas för att kartlägga skyddsrum status vad gäller tillgänglighetsanpassning samt skapa metodstöd för kommunerna som bland annat syftar till att stärka kunskapen hos personer med funktionsnedsättning om krisberedskap och civilt försvar.

Inom ramen för uppdraget ska MCF:

- Utifrån artikel 9 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning analysera vad tillgänglighet innebär i befolkningsskyddets kontext, med särskilt fokus på skyddsrum, skyddade utrymmen samt utrymning och tillhörande inkvartering.
- Med utgångspunkt i den genomförda analysen, ta fram tillämpliga underlag som ska kunna användas i samband med att skyddsrum kontrolleras avseende tillgänglighetsanpassning.
- Utveckla metodstöd för att integrera funktionshinderperspektiv i arbetet med krisberedskap och civilt försvar på lokal och regional nivå. Stödet ska utgå från den genomförda analysen och rådande ansvarsfördelning, och kan bland annat omfatta råd, vägledningar och praktiska exempel på

hur arbetet kan omhändertas på lokal och regional nivå. Stödet ska utgå från kostnadseffektiva lösningar utifrån ändamålet. Stödet ska även kunna användas av andra berörda aktörer.

I uppdraget ska MCF samverka med Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet (MFD), Boverket, länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner samt vid behov med andra berörda aktörer. MCF ska även samverka med funktionshindervisorganisationer. Vidare ska MCF beakta hur civilsamhället, inklusive frivilliga försvarsorganisationer, inom ramen för befolkningsskyddet kan bidra med stöd till personer med funktionsnedsättning i händelse av höjd beredskap.

Befintliga och föreslagna författningar är utgångspunkten för uppdraget. Endast om det är uppenbart nödvändigt bör förslag om författningsändringar lämnas.

MCF ska senast den 19 mars 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Den del av uppdraget som avser underlag som ska kunna användas när skyddsrum kontrolleras avseende tillgänglighetsanpassning ska senast den 20 november 2026 delredovisas muntligt till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). MCF ska löpande informera Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Skälen för regeringens beslut

Det säkerhetspolitiska läget har försämrats över tid och det pågår en återuppbyggnad av det civila försvaret. För att åstadkomma ett starkare och mer robust skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap är det av central betydelse att det finns ett befolkningsskydd som är ändamålsenligt för hela befolkningen.

I betänkandet Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57) föreslås bland annat att Myndigheten för civilt försvar ska verka för att skyddsrum och skyddade utrymmen är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Denna ordning, att verka för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i fråga om skyddsrum, gäller redan enligt nuvarande reglering. Regeringen beslutade den 19 februari 2026 om propositionen Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (prop. 2026/27:142). I det kommande förordningsarbetet kommer

utredningens förslag i angiven del att omhändertas. Med det försämrade säkerhetspolitiska omvärldsläget i beaktande bedömer dock regeringen att det är nödvändigt att stärka befolkningsskyddet för personer med funktionsnedsättning.

Personer med funktionsnedsättning har en större utsatthet och löper högre risk att fara illa vid kriser än övrig befolkning. Rapporter visar att samhällets krisberedskapsarbete sällan inkluderar personer med funktionsnedsättning. Vägledningar och informationsmaterial om krisberedskapens olika delar som riktar sig till allmänheten beskriver sällan vad som gäller vid olika behov av tillgänglighet. En kartläggning från MFD – Krisberedskap för alla – visar att det finns brister i kommunernas arbete med frågan. Kartläggningen visar bland annat på brister avseende säkerställandet av att krisberedskapen är anpassad för personer med olika funktionsnedsättningar och att det finns en systematisk planering för detta på ledningsnivå.

MFD:s kartläggning visar även att både kommuner och funktionshindersorganisationer efterfrågar metodstöd för att underlätta implementeringen av ett funktionshinderperspektiv i krisberedskapsarbetet. Kommunerna har ett grundläggande ansvar för både krisberedskap och civilt försvar. Ett utvecklat stöd till kommunerna som integrerar funktionshinderperspektivet kan bidra till att kommunerna stärks i sitt ansvar att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ingår i den lokala beredskapsplaneringen, såväl i fred som under höjd beredskap och ytterst krig.

På regeringens vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Anna-Karin Lindberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB

Socialdepartementet/SOF

Boverket

Länsstyrelserna

Myndigheten för delaktighet

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner